

- Následujících pár slidů shrnuje zadanou literaturu od Blaikieho
- Blaikie shrnuje, jakými postupy (kroky) můžeme věci zkoumat. Je to určeno tím, co je naším cílem (např. pověřit hypotézu) a jak optimističtí jsme z hlediska poznatelnosti světa (epistemologie) a možné formulace závěrů o něm.

Má to odraz v metateoretických přístupech (přednáška o hokeji), **pozitivisté jsou induktivisté, realisté využívají dedukci a retrodukci a konstruktivisté abdukci.**

- Směrem k logice toho, jakým způsobem konstruujeme naše odpovědi na výzkumné otázky, rozlišuje Blaikie 4 výzkumné strategie:
- **induktivní**
- **deduktivní**
- **retroduktivní**
- **abduktivní**

Má to odraz v metateoretických přístupech, **pozitivisté jsou induktivisté, realisté využívají dedukci a retrodukci a konstruktivisté abdukci.**

	Induktivní	Deduktivní	Retroduktivní	Abduktivní
CÍL	Vytváření generalizací, teorií	Testování teorií, falzifikace, podpora přeživších teorií	Objevení základních mechanismů, objasňujících pravidelnosti, vytváření teorií	Popis a porozumění sociálnímu světu prostřednictvím motivací aktérů
OD	Shromáždění pozorování (dat)	„Vypůjčené“ či zkonstruované teorie	Zachycení pravidelností	Odhalení motivací, významů a motivů v každodenním životě
	Produkcí generalizací	Produkcí hypotéz	Konstrukce hypotetického modelu	Zpracování interpretací aktérů
K	Využití těchto generalizací při dalším výzkumu	Testování hypotéz porovnáním s daty	Porovnání modelu s realitou (pozorování, experiment)	Produkce teorie, její testování

Byl Sherlock Holmes mistr indukce nebo dedukce?



Byť je SH označovaný za „mistra dedukce“, z hlediska výzkumných postupů byl mistrem indukce- shromažďoval fakta z nich skládal teorie.

Ve slabších Doylových povídkách je SH i mistrem dedukce- např. v *The Adventure of Silver Blaze* najde v dartmoorské krajině několik klíčových předmětů pro vyřešení případu a Watsonovi říká, že „měl teorii, že tam budou“- bohužel už bez přeskočení první překážky (něříká proč).

- Pozitivistická tradice, předpoklad uspořádaného a pozorovatelného univerza. Jen to, co je pozorovatelné, je hodné vědeckého zkoumání.
- 4 základní fáze
 - Pozorování a záznam faktů, jejich význam a relevance není posuzována.
 - Analýza faktů, jejich srovnání, klasifikace (bez hypotéz)
 - Generalizace jako výsledek analýzy
 - Vystavení generalizací dalšímu testování
- Kritika
 - Výzkumník je ovlivněn předchozím výzkumem
 - Adekvátní pozorování není možné bez řídicích konceptů (teorií)
 - Induktivní logika nezajišťuje produkci generalizací
 - Univerzální generalizace není možné zakládat na konečném počtu pozorování
 - Konstatování pravidelností je nutnou –avšak nepostačující- podmínkou k vysvětlení.

Indukce se používá dnes **zcela omezeně**, pokud nejdříve pozorujeme, obvykle aspoň víme, co přesně budeme pozorovat.

- Metoda vlastní **kritickému racionalismu** (Popper), někdy se nazývá i „**falzifikacionismus**“. Přiznává selektivitu pozorování a jejich interpretaci pozorovatelem, referenční rámce, sumu očekávání atd...
- **6 základních kroků**
 - Explicitní vyjádření počáteční myšlenky, vztahu, hypotézy, souboru hypotéz
 - Dedukce závěru(ů) pomocí dříve přijatých –a doposud nevyvrácených- hypotéz
 - Porovnání závěrů s existujícími teoriemi
 - Test závěrů prostřednictvím sběru dat (pozorování, experiment)
 - Pokud jsou data v rozporu se závěry, teorie je zamítnuta
 - Pokud jsou data v souladu se závěry, teorie je dočasně podpořena (zachována).

Př.deduktivní logiky : **Emile Durkheim a egoistická sebevraždnost:**

1. *V každém sociálním útvaru závisí míra sebevraždnosti na míře individualismu*
2. *Míra individualismu pozitivně variuje s mírou protestantismu*
3. *Sebevraždnost variuje podle míry protestantismu*
4. *Ve Španělsku je protestantismus málo rozšířen*
5. *Míra sebevraždnosti ve Španělsku je nízká*
6. *(následně se testuje na datech –ze sčítání lidu-)*

Kritika:

- Pozorování podléhá interpretaci, není přímé, na jeho základě nelze přesvědčivě stanovovat pravidelnosti a vyvracet teorie
- Věda by neměla být striktně logická (umožnění náhodných objevů)
- Důraz na logiku postupu snižuje kreativitu
- Proces falzifikace obsahuje i sociální a psychologické procesy, nejen vědecké.

- Výzkumná strategie **vědeckého realismu (transcendentálního realismu, konstruktivismu)**. Předpokládá existenci struktur, které 1. ovlivňují pozorovatelné jevy a 2. samy nemohou být pozorovány. Cílem retroduktivní strategie je dokázat existenci těchto mechanismů.

6 výzkumných kroků retroduktivní strategie

- Aby bylo možné vysvětlit pozorované jevy a události, vědci se musí snažit nalézt struktury a mechanismy, které je ovlivňují
- Tyto mechanismy jsou obvykle nepozorovatelné, je potřeba sestavit model jejich fungování
- Model je sestaven tak, aby umožňoval kauzální vysvětlení
- Model je testován jako hypotetický popis fungování jevů a událostí (empiricky)
- Pokud je testování úspěšné, existuje důvod k přijetí existence předpokládaných mechanismů
- Existence řídicích mechanismů a struktur je dále potvrzována

Př. řídicích mechanismů: pravidla, plány, zvyky sociálních aktérů, struktura společnosti atd.

Příklad: model voliče jako „maximalizátora užitku“ (nepozorujeme přímo), který volí strategicky.

Kritika:

- Vhodnější metoda pro přírodní vědy (chemie, fyzika), koncept „nepozorovatelného“ nelze využívat stejně v PV a SV.
- Rozdíl oproti deduktivní strategii: deduktivní metoda testuje vztahy mezi událostí či proměnnými, používá při vysvětlení deduktivní logiku, retroduktivní strategie pro vysvětlení zavádí důkaz pomocí „mechanismů“.

- Abstrahování vědeckých výpovědí z výpovědí aktérů o každodennosti, strategie využitelná specificky v sociálních vědách, **interpretativní tradice.**
- Analýza sociální produkce a reprodukce reality v procesu interakcí aktérů. Specifické vnímání sociální reality.
- **Základní výzkumné principy:**
 - přístup do sociálního světa je možný prostřednictvím výpovědí aktérů o činnosti a činnosti druhých
 - tyto výpovědi získává vědec v přirozeném jazyce aktérů. Obsahují koncepty, pomocí kterých aktéři strukturují svůj svět, významy těchto konceptů a teorie o tom, jak svět funguje
 - většina každodennosti není reflexivní (je rutinní)
 - Významy jsou konstruovány pouze v případě narušení každodennosti
 - Sociální vědci provádí **popis aktivit a významů a abstrahují kategorie a koncepty, na jejichž základě dochází k porozumění a vysvětlení.**

Výzkum pomocí abduktivní strategie je konstrukcí konstruktů druhého řádu (vědecké konstrukty) z konstruktů prvního řádu (konstrukt reality).

Kritika:

Nejasná metoda konverze výpovědí o (a z) každodenností do vědeckých teorií.